ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA
VOL. XLIII, 4 SECTIO D 1988

Katedra i Zakład Anatomii Prawidłowej Człowieka. Akademia Medyczna w Lublinie
Kierownik: prof. dr hab. n. med. Stanisław Załuska

Zbigniew WÓJTOWICZ, Grażyna KIŚ, Stanisław ZAŁUSKA

Rzadka odmiana budowy tylnego odcinka koła tętniczego mózgu u człowieka

Редкий вариант строения задней части артериального круга мозга человека

Rare Variety of the Posterior Part of Arterial Circle of the Human Brain

Rozwój tylnego odcinka koła tętniczego mózgu, utworzonego przez parzyste tętnice: tylną mózgu i łączącą tylną, jest dosyć złożony (8). Dlatego też stosunkowo często opisywane są anomalie tych naczyń. Najczęściej dotyczą one różnic ich średnicy lub przetrwania płodowego odejścia tętnicy tylnej mózgu od tętnicy szyjnej wewnętrznej (1, 2, 5, 7), rzadko zaś braku jednej z tych tętnic lub zwiększenia ich liczby (1, 3, 5, 6, 7). Gordon-Shaw (3) i Mitterwallner (7) opisali 3 przypadki podwojenia odcinka kołowego tętnicy tylnej mózgu. Bartosiak i wsp. (1) oraz Lang (6) przedstawili po 1 przypadku podwójnej tętnicy tylnej mózgu, przy czym jedno naczynie odchodziło od tętnicy podstawnej, a drugie od tętnicy szyjnej wewnętrznej.

OPIS PRZYPADKU

W czasie badania naczyń podstawy mózgowia kobiety w wieku 62 lat stwierdzono, że tętnica podstawna dzieliła się na 2 asymetryczne gałęzie. Prawe naczynie o średnicy 1,0 mm i o długości 10,7 mm dochodziło do tętnicy tylnej mózgu, która była gałęzią prawej tętnicy szyjnej wewnętrznej (ryc. 1). Średnica prawej tętnicy tylnej mózgu w miejscu odejścia wynosiła 2,7 mm, a długość jej odcinka wchodzącego w skład koła tętniczego mózgu — 12,8 mm. Dalszy przebieg i obszar unaczynienia tej tętnicy nie odbiegał od klasycznego opisu (4).

Lewa gałąź końcowa tętnicy podstawnej o średnicy 1,8 mm, po krótkim przebiegu (5,6 mm), zespalała się z tętnicą łączącą tylną o średnicy 1,4 mm i długości 10,5 mm. Omawiana gałąź w dalszym swoim przebiegu kierowała się na dolną powierzchnię lewej półkuli mózgu i unaczyniała korę płata skroniowego i potylicznego (ryc. 2). W odległości 24 mm od rozdwojenia tętnicy podstawnej oddawała ona 4 gałęzie skroniowe przednie, 11,4 mm dalej — gałąź skroniową pośrednią przyśrodkową, a następnie po 21,6 mm przebiegu dzieliła się na gałąź skroniową tylną i gałąź potyliczno-skroniową, zaopatrującą korę zakrętu

językowego. Ten opis lewej gałęzi końcowej tętnicy podstawnej wskazuje, że zgodnie z mianownictwem anatomicznym odpowiada ona jednej z gałęzi końcowych tętnicy tylnej mózgu — tętnicy potylicznej bocznej (4).

Od lewej tętnicy szyjnej wewnętrznej w odległości 3,6 mm od tętnicy łączącej tylnej odchodziło naczynie o średnicy 2,2 mm i długości 49,6 mm (ryc. 3). Biegło ono w kierunku bruzdy ostrogowej, w pobliżu której dzieliło się na 2 gałęzie: ciemieniowo-potyliczną i ostrogową, kierujące się do jednoimiennych bruzd półkuli mózgu. Od gałęzi ostrogowej odchodziła gałąź ciemieniowo-potyliczna dodatkowa, unaczyniająca korę klinka. Przedstawiona gałąź tętnicy szyjnej wewnętrznej odpowiada drugiej gałęzi końcowej tętnicy tylnej mózgu — tętnicy potylicznej przyśrodkowej.

PIŚMIENNICTWO

1. Bartosiak P. i wsp.: Variation of the Origin, the Course and Branching of Posterior Cerebral Arteries in Man. Folia Morphol. (Warsz.) **42**, 165, 1983.
2. Chrzanowska G., Mierzwa J.: Variation of the Cerebral Arterial Circle (of Willis) in Man. Folia Morphol. (Warsz.) **38**, 365, 1979.
3. Gordon-Shaw C.: Two Cases of Reduplication of the *arteria cerebri posterior*. J. Anat. **44**, 244, 1910.
4. Feneis H.: Ilustrowany słownik międzynarodowego mianownictwa anatomicznego. PZWL, Warszawa 1986.
5. Krayenbühl H. A., Yasargil M. G.: Die Vasculären Erkrankungen im Gebit der *A. vertebralis* und *A. basilaris*. G. Thieme, Stuttgart 1957.
6. Lang J.: Über eine seltene Ursprungsvariation der *A. cerebri posterior* (*A. occipitalis lateralis* aus *A. carotis interna*). J. Hirnforsch. **23**, 301, 1982.
7. Mitterwallner F.: Variationsstatistiche Untersuchungen an den basalen Hirngefässen. Acta Anat. (Basel) **24**, 51, 1955.
8. Padget D. H.: The Circle of Willis. Its Embryology and Anatomy. [w:] Dandy W. E.: Intracranial Arterial Aneurysms. Comsstock Publ. Co., New York 1945.

Otrzymano 1987.11.25.

OPIS RYCIN

Ryc. 1. Tętnice podstawy mózgu 62-letniej kobiety. 1 — *Aa. carotis internae*, 2 — *A. communicans posterior sinistra*, 3 — *A. occipitalis medialis*, 4 — *A. occipitalis lateralis*, 5 — *A. basilaris*, 6 — *A. cerebelli superior dextra*, 7 — *A. cerebri posterior dextra*.

Ryc. 2. Tętnice podstawy mózgu 62-letniej kobiety. 1 — *A. basilaris*, 2 — *A. carotis interna sinistra*, 3 — *A. occipitalis lateralis sinistra*, 4 — *Rr. temporales anteriores*, 5 — *R. temporalis intermedius medialis*, 6 — *R. temporalis posterior*, 7 — *R. occipitotemporalis*, 8 — *A. occipitalis medialis sinistra*.

Ryc. 3. Tętnica potyliczna przyśrodkowa lewa odchodząca od tętnicy szyjnej wewnętrznej. 1 — *A. carotis interna sinistra*, 2 — *A. occipitalis medialis sinistra*, 3 — *R. calcarinus*, 4 — *R. parieto-occipitalis accessorius*, 5 — *R. parietooccipitalis*.

РЕЗЮМЕ

Исследование сосудов основания мозга женщины лет 62 показало, что правая задняя мозговая артерия отходила от внутренней сонной артерии. С левой стороны выступала латеральная затылочная артерия — ветвь основной артерии — и медиальная затылочная артерия — ветвь внутренней сонной артерии.

SUMMARY

The examination of the vessels of the brain's base in a 62 years old woman showed that the right posterior cerebral artery is a branch of the internal carotid artery. There was the lateral occipital artery on the left side starting from the basilar artery, and also the medial occipital artery starting from the internal carotid artery.

EXPLANATION TO FIGURES

Fig. 1. Arteries of the brain's base in a 62 years old woman.
Fig. 2. Arteries of the brain's base in a 62 years old woman.
Fig. 3. Medial occipital artery on the left side starting from internal carotid artery.

Ryc. 1

Ryc. 2

Ryc. 3